

Huismus- en vleermuisonderzoek Nedereindsestraat 29 te Kesteren

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Status:	Concept
Project:	BE/2018/129
Datum:	11 oktober 2018
Samensteller(s):	ir. T.W.D. Schrader
Projectleider(s):	ing. C.J. Blom
Opdrachtgever:	 Buro SRO Sweerts de Landasstraat 50 6814 DG Arnhem
Contactpersoon:	dhr. P. De Groot

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

© Blom Ecologie B.V./ Buro SRO

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

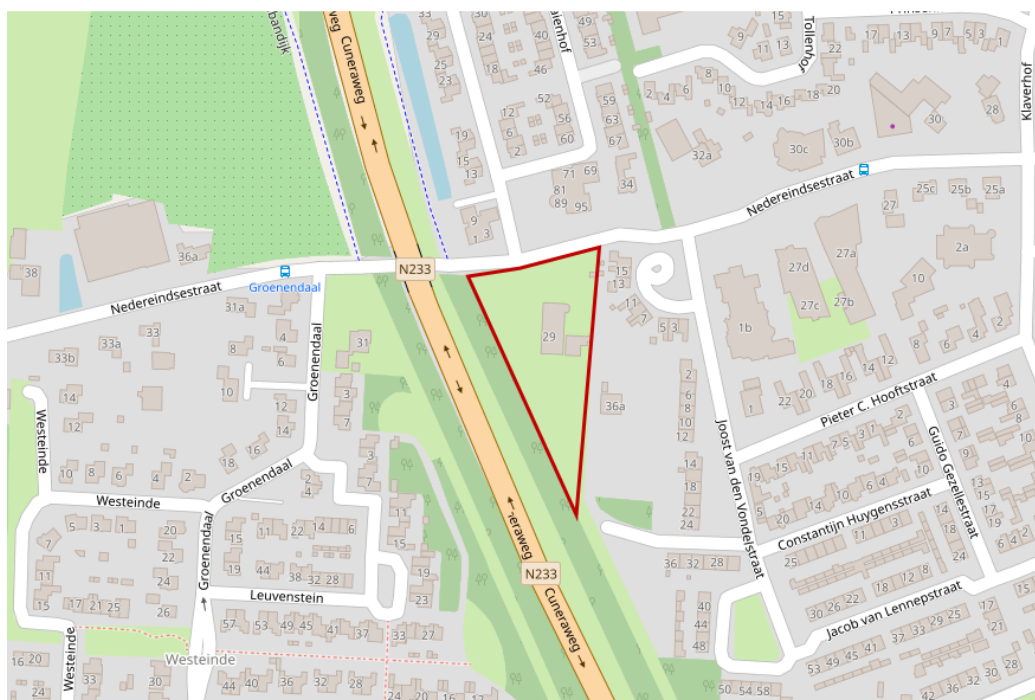
Inhoud

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Plangebied en ruimtelijk ingreep	6
1.3	Te verwachten soorten en functies	6
1.4	Kader Wet natuurbescherming	7
2	Methode.....	10
2.1	Methode	10
2.2	Inventarisatie	13
3	Resultaten.....	14
3.1	Waargenomen soorten	14
3.2	Aanwezige gebiedsfuncties	15
4	Conclusie.....	17
4.1	Conclusie	17
4.2	Uitvoerbaarheid	17
4.3	Vervolgstap(pen)	18
5	Bronvermelding.....	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Nedereindsestraat 29 te Kesteren is een perceel met voormalige woning, een bijgebouw en een kleine schuur gesitueerd. De boerderij is onlangs afgebrand en momenteel ligt de locatie braak. Jan Oosterhout Ontwikkeling is voornemens de boerderij te saneren ten behoeve van 13 nieuwe rijtjeswoningen verdeeld over 3 woonblokken. Omdat tijdens de werkzaamheden mogelijk negatieve effecten voor beschermde soorten op kunnen treden is het plangebied (figuur 1), middels een oriënterend onderzoek onderzocht op aanwezige beschermde natuurwaarden en vervolgens getoetst aan de effecten van de werkzaamheden (Rebergen, 2018).

Figuur 1 Het rode kader weergeeft de ligging van de planlocatie aan de Nedereindsestraat 29 te Kesteren (bron: arcgis.com).

Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen of een nestlocatie van huismussen en/of vleermuizen niet worden uitgesloten. Om de mogelijke negatieve effecten voor vleermuizen in kaart te brengen is aanvullend onderzoek noodzakelijk geacht. Buro SRO begeleidt de ruimtelijke procedure en heeft Blom Ecologie B.V. verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

In dit aanvullende onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

- Zijn huismussen en/of vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Op welke wijze maken huismussen gebruik van het plangebied? Zijn in het plangebied nestlocaties of essentiële elementen van het functioneel leefgebied aanwezig?

- Op welke wijze maken vleermuizen gebruik van het plangebied? Zijn in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig?
- Hebben de voorgenomen activiteiten een negatief effect op de voorkomende soorten en/of de functionaliteit van de leefomgeving van huismussen en/of vleermuizen?

1.2 Plangebied en ruimtelijk ingreep

Plangebied

De planlocatie is gelegen aan de Nedereindsestraat 29 te Kesteren. Het perceel betreft een voormalige woning, een bijgebouw en een kleine schuur. De voormalige boerderij en het bijgebouw die recentelijk zijn afgebrand. Rondom de gebouwen zijn een gazon en tuin, zonder enige beheering. Aan de oostzijde zijn een aantal bomen gelegen, die gekapt moeten worden. Een uitgebreidere beschrijving van het plangebied en een fotografische impressie hiervan zijn opgenomen in rapportage van het oriënterend onderzoek (Rebergen, 2018).

Ruimtelijke ingreep

De ruimtelijke activiteiten zullen op hoofdlijnen bestaan uit de volgende werkzaamheden:

- kap bomen: kapwerkzaamheden, afvoer groen;
- saneren boerderij, bijgebouw en schuur; sloopwerkzaamheden en afvoer;
- egaliseren terrein; graafwerkzaamheden en grondtransport;
- terrein bouwrijp maken: aanbrengen puinbed, aanleg nutsvoorzieningen e.d.;
- realisatie 13 nieuwe rijtjeswoningen : algemene bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie en herinrichting terrein: algemene hoveniers- en overige werkzaamheden.

Effecten

Naar aanleiding van de beoogde ingrepen kan overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

Wnb, art 5.1 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten huismussen)

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Wnb, art 3.5 lid 2 en 4 (Habitatrichtlijnsoorten vleermuizen)

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

1.3 Te verwachten soorten en functies

Uit oriënterend onderzoek (veldbezoek uitgevoerd door Blom Ecologie B.V.) bleek dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor huismussen en vleermuizen (figuur 2). Deze potentie was hoofdzakelijk aanwezig in de niet uitgebrande schuur, welke is opgetrokken uit gemetselde muren.

Huismussen kunnen nestelen onder de dakpannen. Middels de dakgoot is het voor huismussen mogelijk om in de krappe ruimtes onder de dakpannen te komen.

Vleermuizen kunnen middels openstootvoegen, dilatatievoegen, openingen onder dakranden toegang verkrijgen tot de spouwruimte, eventuele ruimte onder het dak, de kelder en dieper gelegen delen van het gebouw. Deze ruimtes bieden voor vleermuizen mogelijk geschikte kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen. Op basis van habitatkenmerken, het geprefereerde habitat van de soort en *expert judgement* is beoordeeld dat de te slopen bebouwing mogelijke een functie heeft als nestlocatie voor huismussen en/of vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Figuur 2 Ten tijde van het veldbezoek werd in de schuur aan de rechterzijde potentie voor nesten van huismussen en verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld (bron: Blom Ecologie B.V.)

1.4 Kader Wet natuurbescherming

Vogelrichtlijn

De bescherming van de huismus is wettelijk geregeld in de Wet natuurbescherming. Alle broedende vogels en hun functionele leefomgeving zijn beschermd tijdens de broedperiode. Voor alle inheemse vogelsoorten en regelmatig voorkomende trekvogels geldt dat het functionele leefgebied behouden dient te worden. Voor een aantal kwetsbare vogelsoorten, zoals de huismus, zijn de rust- en verblijfplaatsen het gehele jaar rond beschermd. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt in vijf categorieën waarvan categorie 1 t/m 4 het gehele jaar beschermd zijn.

Vogels onder categorie 5 zijn beschermd indien er sprake is van ecologisch zwaarwegende feiten of omstandigheden die dat rechtvaardigen. De huismus is onderverdeeld in categorie 2 betreffende nesten van (semi)koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk zijn van de bebouwing of het biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt alleen verleend na een zware toetsing en op basis van zwaarwegende criteria: dreiging voor volksgezondheid en veiligheid, ter

(voorkoming) van ernstige (economische) schade of voor behoud van de soort. Ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen toe te passen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen (mitigatieplan).

Habitatrichtlijn (vleermuizen)

Alle inheemse vleermuissoorten zijn strikt beschermd op Europees niveau en vallen onder de bescherming van de Habitatrichtlijn (Wnb, art. 3.5). Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in gebouwen, bomen, rotsen of andere (specifieke) locaties. Hierbij maken vleermuizen gebruik van vier typen verblijfplaatsen, betreffende de kraam,- zomer,- paar- en winterverblijfplaats). In de schermer- en nachtperiode trekken vleermuizen van de verblijfplaats naar de foerageergebieden. Vleermuizen foerageren opportunistisch waardoor er vaak sprake is van een geleidelijk diffuse verspreiding gedurende de avond.

Vleermuizen oriënteren zich op elementen in het landschap tijdens de migratie tussen de verblijfplaats en foerageergebieden. De verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving (foerageergebieden en verbindingsroutes) zijn strikt beschermd. Wanneer er bij ruimtelijke ontwikkelingen sprake is van aantasting van de verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving leidt dit altijd tot een ontheffingsaanvraag. Ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt alleen verleend na een zware toetsing en op basis van zwaarwegende criteria: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen alsmede de functionele leefomgeving van vleermuizen bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen toe te passen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen (mitigatieplan).

Nee, tenzij

Het basisprincipe in de Wet natuurbescherming is het verbod op beschadiging van beschermde planten en dieren en hun leefomgeving. Ruimtelijke ingrepen mogen niet plaatsvinden tenzij beschermde flora en fauna niet beschadigd en verstoord worden. Bij sommige ruimtelijke ingrepen is schade echter onvermijdelijk. Een wettelijk verplichte natuurtoets geeft vervolgens uitsluiting voor een vrijstelling, een ontheffingsaanvraag of een afkeuring.

Belangrijke verbodsbepalingen binnen de Wet natuurbescherming ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen zijn de §3.1 artikel 3.1 – 3.4 (Vogelrichtlijn), §3.2 artikel 3.5 – 3.9 (Habitatrichtlijn) en §3.3 artikel 3.10 – 3.11 (Andere Soorten). Voor dit vleermuisonderzoek is artikel 3.5 Habitatrichtlijn van toepassing.

Artikel 3.1. Vogelrichtlijn

- 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5. Habitatrichtlijn

- 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2 Methode

2.1 Methode

Huismusonderzoek

Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Deze documentatie is specifiek toepasbaar voor de Wet natuurbescherming (per 1 januari 2017) en vervangt de voormalige soortenstandaard van de Flora en Faunawet. Het kennisdocument is door BIJ12, een uitvoeringsinstantie van de provincies, doorontwikkeld op basis van de voormalige Soortenstandaard. De Soortenstandaard is oorspronkelijk ontwikkeld door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Het kennisdocument is een soortspecifiek informatiedocument wat opgesteld is door diverse ecologische en juridische deskundigen. Onderzoeken die volgens het kennisdocument uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures. Voorliggend onderzoek is uitgevoerd volgens de bepalingen zoals opgenomen in het kennisdocument Huismus.

Tabel 1 Inventarisatieperiode huismus (bron: Kennisdocument Huismus).

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Waarnemingen exemplaren												
Nestindicatieve waarnemingen												
Slaapplaatsen inventariseren												

	Optimale periode.
	Geschikte periode.
	Geen geschikte periode

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid van huismus kan worden aangetoond. De inventarisatie moet bij voorkeur onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- goede omstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou);
- op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied);
- op geschikte momenten op de dag (tussen 1-2 uur na zonsopkomst en 1-2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend);
- met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Vleermuisonderzoek

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (2017). Het Vleermuisprotocol is ontwikkeld door Het Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging (NGB, 2017). Het protocol vormt een kwaliteitsstandaard wat jaarlijks geëvalueerd wordt. Onderzoeken die volgens het protocol uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures. Voorliggend onderzoek is uitgevoerd naar de standaarden met uitzondering van middernachtzwermen t.a.v. gewone dwergvleermuizen. In navolging van het protocol dienen voor dit onderzoek 5

veldbezoeken te worden uitgevoerd in de periode (1 april) 15 mei t/m 1 oktober (15 oktober). Data tussen haakjes betreffen de suboptimale periode. Hierin mag maximaal één veldbezoek verricht worden, mits het weer en ecologische overwegingen dit toelaten. In het Vleermuisprotocol worden eisen gesteld aan de weersomstandigheden om onderzoek te mogen verrichten naar gewone dwergvleermuizen; een minimale temperatuur 8 °C, maximale windkracht 3 Bft en als neerslag maximaal motregen.

Gedurende het eerste onderzoek naar winterverblijfplaatsen/middernachtzwermen en de overige veldbezoeken werden dusdanige lage aantallen vleermuizen geteld dat het voorkomen van een massawinterverblijfplaats binnen het plangebied uitgesloten kon worden.

Kraamverblijfplaats

De definitie van een kraamverblijfplaats is een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen. Volgens het Vleermuisprotocol (2017) worden, samengevat voor de potentieel aanwezige soorten, de volgende criteria gehanteerd om aanwezigheid uit te sluiten: kraamperiode (10 mei) 15 mei – 15 juli (1 aug), inventarisatie 2 x 2 uur, starttijd 0-30 min voor zonsopkomst, eindtijd 0-30 min voor zonsopkomst en 30 dagen tussen inventarisatieronden. Weersomstandigheden; minimale temperatuur 12 °C, maximale windkracht 3 Bft en als neerslag maximaal motregen. Wegens overlap tussen de start en eindtijden worden inventarisaties van 2-2,5 uur uitgevoerd. (gewone dwergvleermuis 1 x ochtend, 1 x avond en laatvlieger 2 x avond)

Zomerverblijfplaats

Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. Volgens het Vleermuisprotocol (2017) worden, samengevat voor de potentieel aanwezige soorten, de volgende criteria gehanteerd om aanwezigheid uit te sluiten: zomerverblijfperiode (15 april) 15 mei – 15 juli (15 okt), inventarisatie 2 x 2 uur, starttijd 0-30 min voor zonsopkomst, eindtijd 0-30 min voor zonsopkomst en 20-30 dagen tussen inventarisatieronden. Weersomstandigheden; minimale temperatuur 12 °C, maximale windkracht 3 Bft en als neerslag maximaal motregen. Voor sommige soorten geldt dat tenminste een inventarisatie 's avonds of 's ochtends dient te worden uitgevoerd, andere weer expliciet 's avonds. Om alle inventarisatie gecombineerd uit te kunnen voeren zijn ten minste 3 veldbezoeken nodig van 2-2,5 uur. (gewone dwergvleermuis 1 x ochtend, 1 x avond en laatvlieger 2 x avond).

Paarverblijfplaats

Een paarverblijfplaats is een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar ten minste een baltsend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren of komen zwermen. Volgens het Vleermuisprotocol (2017) worden, samengevat betreffende de potentieel aanwezige soorten, de volgende criteria gehanteerd om aanwezigheid uit te sluiten: Paarperiode 15 aug – 1 okt (15 okt), inventarisatie 2 x 2 uur, starttijd 0-60 min na zonsondergang, eindtijd 0-60 min voor zonsopkomst en 20 (10) dagen tussen inventarisatieronden. Weersomstandigheden; minimale temperatuur 12 °C, maximale windkracht 3 Bft en als neerslag maximaal motregen. Om de inventarisatie gecombineerd uit te kunnen voeren zijn ten minste 2 veldbezoeken nodig van 2-2,5 uur.

Winterverblijfplaats

Een winterverblijfplaats is een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap gaan. Het betreft bij soorten die jaarrond in hun leefgebied blijven nogal eens een voormalige paarplaats of een andere verblijfplaats. Er zijn bij soorten als gewone dwergvleermuis massawinterverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen voor kleinere groepen te onderscheiden. Volgens het Vleermuisprotocol (2017) worden, samengevat betreffende de potentieel aanwezige soorten, de volgende criteria gehanteerd om aanwezigheid uit te sluiten: Zwermplaats 1 aug – 10 sep (slapend 1 dec – 1 mrt), inventarisatie 2 x 2 uur, starttijd 00:00 en eindtijd 02:00 en 10 (5) dagen tussen inventarisatieronden. Weersomstandigheden; minimale temperatuur 13 °C, maximale windkracht 4 Bft en geen neerslag. Om de inventarisatie gecombineerd uit te kunnen voeren zijn ten minste 2 veldbezoeken nodig van 2-2,5 uur.

Reactieve onderzoekswijze

Binnen de kaders van het Vleermuisprotocol en de Kennisdocumenten is de onderzoekswijze vormvrij. Door onderzoeksbureaus worden, afhankelijk van omstandigheden (relatieve potentie, ervaring, moment van onderzoek, aantal onderzoekers, et cetera), op verschillende wijze onderzoek uitgevoerd. Aangezien vleermuizen (maar ook huismus en gierzwaluw) veelal voorkeur hebben voor een bepaald type verblijfsplaatsen c.q. -locaties wordt door Blom Ecologie B.V. reactief onderzoek uitgevoerd. Voorafgaand aan de start van een onderzoek wordt een planlocatie op dat moment visueel beoordeeld op actuele relatieve potentie. Op basis hiervan worden strategische punten ingenomen vanwaar zoveel mogelijk potentiële indan wel uitvliegopeningen kunnen worden geïnspecteerd (geldt voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen). Op het moment dat er sprake is van uitvliegende vleermuizen beweegt de onderzoeker zich in tegenovergestelde richting (dus de vleermuis tegemoet) naar het volgende strategische punt om zo een eventueel tweede of daaropvolgende uitvliegend individu, en uiteindelijk zo mogelijk de kolonieverblijfplaats, te lokaliseren.

Tijdens het eerste onderzoek (zowel in het voorjaar als najaar) worden strategische punten ingenomen door onderzoekers waar de hoogste trefkans is (gebaseerd op relatief potentie). Gedurende het tweede onderzoek (of derde onderzoek in het voorjaar) worden strategische punten ingenomen waar op dat moment de hoogste trefkans is (ingegeven door relatieve potentie en resultaten voorafgaand onderzoek). Tijdens het onderzoek zijn daarnaast veranderende omstandigheden (bijvoorbeeld: plots verandering windrichting, sterke afname windkracht, defecte straatverlichting) van invloed op de positie van de onderzoeker en de verblijfsduur op een strategisch punt. Een aantal factoren die bepalen waarom een onderzoeker juist de ene richting meer op kijkt dan de andere of er juist voor kiest af te wijken van een gebruikelijke route (door bijv. buurtbewoners die de onderzoeker aan de praat houden, hondenuitlaters of dergelijke) zijn niet of nauwelijks definieerbaar.

De wijze van onderzoek verschilt, met in achtname van de randvoorwaarden van het Vleermuisprotocol en Kennisdocumenten, dus per datum, per loopronde en per moment. Er is derhalve geen sprake van vaste transecten maar veel eerder van diverse looproutes naar strategische punten waarbij de frequentie van stilstaan en beweging afhankelijk zijn van de omstandigheden op dat moment.

2.2 Inventarisatie

Veldbezoeken

De planlocatie is 7x bezocht (tabel 3) door 1 medewerker van Blom Ecologie B.V. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van huismussen en vleermuizen. Tevens is de omgeving geïnspecteerd om te zien of er in de omgeving huismussen aanwezig waren. Tijdens het onderzoek is met name gelet op mogelijk nestindicerend gedrag van huismus (denk aan baltsgedrag, roepend mannetje, nestmateriaal etc.) en verblijfplaatsen alsmede foeragerend of communicerend gedrag van vleermuizen.

Tabel 3 *Veldbezoeken op de planlocatie. De weersomstandigheden voldeden aan de minimumcriteria zoals opgenomen in het Kennisdocument huismus en het Vleermuisprotocol (2017).*

	datum	tijden	weersomstandigheden
Huismus 1	6 april 2018	7.00-9.15	droog (0/8), 9 °C, wind 1-2 Bft
Huismus 2	14 mei 2018	5.45-8.00	droog (5/8), 9 °C, wind 0-1 Bft
Vleermuis 1	16 mei 2018	21.15-23.30	droog (8/8) 16 °C, wind 1-2 Bft
Vleermuis 2	5 juni 2018	21.45-00.00	droog, (1/8), 18 °C, wind 1-2 Bft
Vleermuis 3	19 juni 2018	3.00-5.30	droog, (7/8), 15 °C, wind 1-2 Bft
Vleermuis 4	20 augustus 2018	21.45-02.00	droog, (5/8), 18 °C, wind 1 Bft
Vleermuis 5	13 september 2018	20:45-23:00	droog, (2/8), 17 °C, wind 0-1 Bft

Materiaal

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker en batdetector, type Petterson 240x. Dit type batdetector is *hetrodyne* en heeft een *time expansion* functie. De *time expansion* functie maakt het mogelijk de geluidopnames te vertragen waardoor nauwkeurige analyse van de geluiden uitgevoerd kunnen worden. Geluidswaarnemingen zijn eventueel opgenomen met een opnameapparaat van het merk Roland, type R-05. Indien inventarisatie in het veld niet mogelijk was zijn geluiden geanalyseerd met behulp van de software BATSOUND.

Waarnemers

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door medewerkers van Blom Ecologie B.V. uit Waardenburg. Alle medewerkers voldoen aan de voorwaarden die gesteld zijn aan een ecologisch deskundige¹. De medewerkers die veldbezoeken hebben uitgevoerd betreffen allround ecologen met ruime ervaring in gericht onderzoek naar vleermuizen en vogels:

mevr. ir. ing. A.E. Vos	<i>specialisme</i> : vegetatie, amfibieën, vleermuizen
mevr. ing. M.J. Visschers	<i>specialisme</i> : zoogdieren, vegetatie
dhr. ir. T.W.D. Schrader	<i>specialisme</i> : aquatische ecologie

¹ Bevoegd gezag verstaat onder een deskundige persoon die; (1) Op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of (2) Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of (3) Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

3 Resultaten

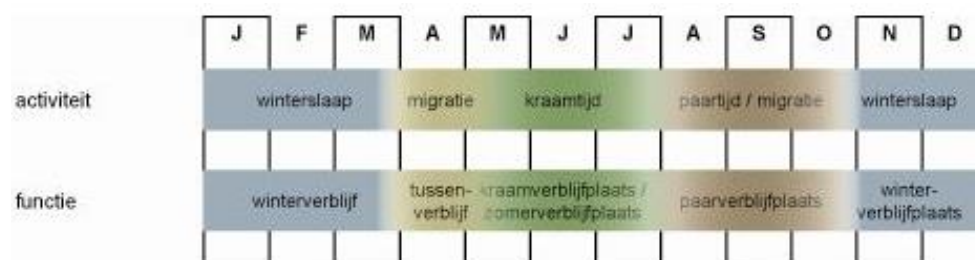
3.1 Waargenomen soorten

Huismus

Huismussen (*Passer domesticus*) zijn sterk geassocieerd met mensen. De nestplaats is in de regel gebonden aan bebouwing. Voor voedsel zijn huismussen sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust aanbiedt. Deze voedselbron moet continue aanwezig zijn. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal binnen enkele honderden meters van de broedplaats ophouden. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats (Kennisdocument huismus, 2017). Er zijn geen nesten of nestindicatief gedrag van de huismus waargenomen binnen het plangebied. Tevens zijn er geen huismussen waargenomen op de planlocatie. In de omgeving van de planlocatie, hoofdzakelijk ten oosten en ten noorden van de planlocatie, zijn circa 10 huismussen waargenomen. Aan de Pieter C. Hooftstraat nr. 17 is een nest van huismussen aangetroffen. De woningen aan de Craaienhof, A.C.W. Staringhof en Pieter C. Hooftstraat bevatten zadeldaken met dakpannen en zijn hierdoor geschikt als mogelijke nestlocaties voor huismussen. De waarnemingen geven aan dat huismussen in de omgeving voorkomen, maar dat de planlocatie geen nestlocaties biedt of onderdeel uitmaakt van het functioneel leefgebied.

Gewone dwergvleermuis en laatvlieger

De gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) zijn typische gebouwbewonende soorten. Beide soorten gebruiken ruimten onder daken, in spouwruimtes en achter gevelbekleding als kraam-, zomer, paar,- en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011) (figuur 3).

Figuur 3 Jaarcyclus van de gewone dwergvleermuis (bron figuur: vleermuizenindestad.nl)

Tijdens het avondveldbezoek op d.d. 16 mei 2018 t.b.v. kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen aan de west- en noordzijde van het plangebied. Deze individuen foerageerden enkele minuten, waarna deze noordwaarts vertrok. Tijdens dit veldbezoek is geen enkele laatvlieger waargenomen.

Tijdens het avondveldbezoek op d.d. 5 juni 2018 t.b.v. kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn een viertal foeragerende en migrerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De meeste foerageeractiviteiten zijn waargenomen ten noorden en ten oosten van het plangebied. Vleermuizen vertrokken weer richting het zuiden. Tijdens dit veldbezoek is één enkele laatvlieger waargenomen, deze kwam overvliegen vanuit noordoost en vertrok richting zuidwest.

Tijdens het ochtendveldbezoek op d.d. 19 juni 2018 t.b.v. kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn ongeveer dezelfde waarnemingen gedaan als gedurende het bezoek op 5 juni 2018. Er was sprake van wat foerageeractiviteiten aan de noordzijde van het plangebied en enkele korte waarnemingen van overvliegende/foeragerende gewone dwergvleermuizen aan de oostelijke en westelijke zijde van het plangebied.

Tijdens het avondveldbezoek op d.d. 20 augustus 2018 t.b.v. paar- en winterverblijfplaatsen zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen geconstateerd ten noorden, oosten en zuiden van het plangebied. Tevens werd een laatvlieger waargenomen, deze kwam overvliegen vanuit noordoost en vertrok richting zuidwest.

Tijdens het avondveldbezoek op d.d. 13 september 2018 t.b.v. paar- en winterverblijfplaatsen is één enkele mannelijke gewone dwergvleermuizen geconstateerd. Dit mannetje bleef geregeld foerageren aan de noordelijke zijde van het plangebied en kwam sporadisch overvliegen met paarroepjes. Deze waarneming duidt op de aanwezigheid van een territorium. Er zat enkele minuten tussen de bezoeken van het mannetje aan het plangebied en daarnaast werden er geen waarnemingen gedaan die impliceren dat de bebouwing in het plangebied van belang is voor dit mannetje. Dit duidt er op dat het paarverblijf van deze mannelijke gewone dwergvleermuis buiten het plangebied ligt, aannemelijk ten noorden van de Nedereindsestraat.

Foeragerende vleermuizen zijn geregeld waargenomen binnen het plangebied. Aannemelijk trekt het merendeel van de dieren naar foerageergebieden van betere kwaliteit in de omgeving later op de avond.

Overige soorten

Tijdens de veldbezoeken zijn met name overvliegende, rustende of foeragerende vogels waargenomen. De waargenomen soorten betreffen onder andere: boerenwaluw, ekster, gaai, gierzwaluw, groene specht, heggemus, houtduif, kauw, merel, pimpelmees, putter, roek, tijftjaf, vink, wilde eend, winterkoning, zanglijster en zwartkop. Daarnaast zijn ten noorden van het plangebied ook kooractiviteiten van bastaardkikkers waargenomen. Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op nestindicerend gedrag van overige gebouwbewonende soorten (bijv. gierzwaluw, kauw of spreeuw). Gedurende de veldbezoeken zijn meerdere malen gierzwaluwen waargenomen, dit was een groepje van ongeveer 10 individuen die zich hoofdzakelijk ruim buiten het plangebied aan de zuidzijde ophielden. Geen enkele maal kwamen gierzwaluwen in de buurt van het plangebied. In de bebouwing zijn geen nesten waargenomen van vogels. Wel is het aannemelijk dat in bomen, struiken en overige omliggende vegetatie nesten van lijsters, duiven, kraaiachtigen en kleine(re) zangvogels aanwezig zijn.

3.2 Aanwezige gebiedsfuncties

Tijdens de inventarisatierondes zijn huismussen, gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen (3.1). Per functie wordt beschreven wat de betekenis is voor de waargenomen soorten. In bijlage 1 is een kaart opgenomen van de verblijfloccaties en het functionele leefgebied van vleermuizen en nestlocaties van overige soorten.

Nestlocaties en leefgebied huismussen

Op de planlocatie en de bijbehorende bebouwing zijn geen nesten van huismussen waargenomen. De coniferen aan de oostelijke zijde en bomen die rondom de planlocatie aanwezig zijn, zijn mogelijk geschikt als leefgebied. In de directe omgeving van de planlocatie is tevens een groot aanbod aan leefgebied voor huismussen aanwezig. De planlocatie maakt geen onderdeel uit van een essentieel leefgebied van huismussen. Tevens is er aangetoond, door het ontbreken van huismus tijdens het veldbezoek, dat de struiken en bomen niet in gebruik worden genomen door huismussen. Alleen in de omgeving van de planlocatie is de aanwezigheid van huismussen vastgesteld. De afstand van het gevonden huismusnest tot de planlocatie is vrij groot en derhalve valt het leefgebied niet binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden die plaats zullen vinden aan Nedereindsestraat 29 te Kesteren. Er is derhalve geen sprake van negatieve effecten op huismussen.

Verblijfplaatsen en leefgebied vleermuizen

Gedurende het onderzoek is geen vaste rust en/of verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld binnen het plangebied. Mogelijk valt de planlocatie binnen een (groot) territorium van een mannelijke gewone dwergvleermuis, maar het is uitgesloten dat het paarverblijf zich binnen de planlocatie bevindt.

Geregeld zijn foeragerende vleermuizen waargenomen gedurende de veldbezoeken. Wanneer foeragerende vleermuizen werden waargenomen was dit vaak van korte duur en vertrokken de individuen richting het westen of zuiden. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een belangrijk foerageergebied in de bomenlanen langs de Nedereindsestraat. De foerageergebieden van gewone dwergvleermuizen worden niet aangetast door de beoogde ontwikkelingen. De bomenlanen en bosschages ten noorden en ten westen van het plangebied blijven intact. Er is derhalve geen sprake van negatieve effecten op vleermuizen.

4 Conclusie

4.1 Samenvatting

Huismus

In de periode april – 15 mei 2018 is er een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nestlocaties en het functioneel leefgebied van huismussen op de planlocatie aan de Nedereindsestraat 29 te Kesteren. Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen volgens het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017) en betrof twee bezoeken in de periode 1 april - 15 mei. Tijdens deze veldbezoeken is er vastgesteld dat de bebouwing en de vegetatie op de planlocatie geen functie bevatten ten aanzien van huismussen. De beoogde sloop van de bebouwing en de realisatie van nieuwe rijtjeswoningen zal derhalve niet leiden tot overtreding van de Wet Natuurbescherming. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Vleermuizen

In de periode mei 2018 – september 2018 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen aan de Nedereindsestraat 29 te Kesteren. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Vleermuisprotocol (NGB, 2017). Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat de planlocatie geen nestlocaties of functioneel leefgebied biedt voor huismussen en er geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

De sloop van de bebouwing op de planlocatie leidt niet tot het ongeschikt raken van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen. De beoogde sloop van de bebouwing en de realisatie van nieuwe woningen leiden niet tot tijdelijke of permanente aantasting van het foerageergebied en/of foerageerroutes van huismussen of vleermuizen. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Overige soorten

Het onderzoek beperkte zich in beginsel tot het vaststellen van de aan- dan wel afwezigheid van vleermuizen. Tijdens het onderzoek is tevens gelet op nesten van en/of verblijflocaaties van andere soorten op de planlocatie. Er zijn geen nesten van overige soorten aangetroffen binnen het plangebied. Zoals beschreven staat in de vogelrichtlijn zijn alle vogels in Nederland beschermd tijdens het broedseizoen (indicatief betreft dit de periode 15 maart t/m 15 juli). Om overtreden van de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen werkzaamheden die mogelijk leiden tot verstoring of aantasting van nesten buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

4.2 Conclusie

De sloop van de bebouwing leidt niet tot vernietiging of het ongeschikt raken van nestlocaties van huismussen of vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen, en resulteert derhalve niet in een overtreding van de Wet natuurbescherming. Er dient geen ontheffing aangevraagd te worden. De conclusie is dan ook dat de ontwikkelingen aan de Nedereindsestraat 29 te Kesteren uitvoerbaar zijn zoals bepaald in de Wro (artikel 3.1.6 Bro).

4.3 Vervolgstap(pen)

Voor de uitvoering van de beoogde ontwikkelingen is ontheffing van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

5 Bronvermelding

Literatuur

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0. Publicatie: BIJ12, Utrecht.
- Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill & P.H.C. Lina, 2011. Vleermuizen: alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika: biologie, kenmerken en bedreigingen. Tirion Natuur, Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Rebergen, 2018. Quicksan flora en fauna Nedereindsestraat 29 te Kesteren; Oriënterend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Blom Ecologie, Waardenburg.

Geraadpleegde websites

www.arcgis.com

www.bij12.nl

www.kaarten.gelderland.nl

www.planviewer.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.vleermuisprotocol.nl

www.vleermuizenindestad.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Overzicht waarnemingen

